

حمایت از صنعت
با نگاه سیستمی و
فرآیندمحورامیرحسین اقبالی
کارشناس اقتصاد

در بسته حمایتی وزارت اقتصاد، بانک‌ها، سازمان امور مالیاتی، گمرک، بیمه مرکزی و بازار سرمایه هر یک بخشی از مسئولیت بازسازی اقتصادی را برعهده گرفته‌اند و مجموعه این اقدامات در قالب یک سیاست منسجم دنبال می‌شود. چنین رویکردی می‌تواند ضمن جلوگیری از موازی کاری، اثربخشی حمایت‌های دولتی را افزایش دهد و زمینه بازگشت سریع‌تر بنگاه‌ها به چرخه تولید را فراهم سازد.

بسته جدید وزارت امور اقتصادی و دارایی بر سه محور کلیدی طراحی شده است؛ نخست، تعویق، استمهال و تقسیط بدهی‌های بنگاه‌های اقتصادی که فشار مالی کوتاه‌مدت را از دوش واحدهای آسیب‌دیده برمی‌دارد. دوم، تسهیل در حوزه‌های تجاری، مالیاتی و ارزی که روند تأمین مواد اولیه، واردات تجهیزات و انجام فعالیت‌های اقتصادی را سرعت می‌بخشد. سوم، تأمین منابع مالی از طریق تسهیلات بانکی، انتشار اوراق و استفاده از ظرفیت بازار سرمایه برای بازسازی واحدهای تولیدی است. اهمیت این سه محور در آن است که تنها به پرداخت کمک‌های نقدی محدود نمی‌شود، بلکه مجموعه‌ای از ابزارهای سیاستی و مبتنی بر تمامی ظرفیت‌های اقتصادی موجود در زیرمجموعه‌های وزارت اقتصاد را در اختیار فعالان اقتصادی قرار می‌دهد تا بتوانند با برنامه‌ریزی بلندمدت، فعالیت خود را احیا کنند. در تدوین این بسته تلاش شده تمامی ظرفیت‌های وزارت اقتصاد از جمله بانک‌های دولتی، سازمان امور مالیاتی، گمرک جمهوری اسلامی ایران، صنعت بیمه و بازار سرمایه به‌طور هماهنگ و مکمل یکدیگر عمل کنند تا فرآیند حمایت با کمترین بروکراسی و بیشترین اثربخشی اجرا شود. یکی از مهم‌ترین ارکان بسته حمایتی، استفاده از ظرفیت بانک‌های دولتی برای هدایت منابع مالی به سمت تولید و بازسازی است. در شرایطی که بسیاری از واحدهای تولیدی به‌دلیل خسارات ناشی از جنگ با کمبود سرمایه در گردش روبه‌رو هستند، اعطای تسهیلات حمایتی ریالی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ چرخه تولید ایفا کند. همچنین برای بنگاه‌های بزرگ که نیازمند جایگزینی تجهیزات، ماشین‌آلات و خطوط تولید آسیب‌دیده هستند، تسهیلات ارزی پیش‌بینی شده تا امکان واردات فناوری و تجهیزات موردنیاز فراهم شود. از سوی دیگر، استمهال اقساط و بدهی‌های بانکی، فشار نقدینگی را کاهش داده و فرصت مناسبی برای بازیابی توان مالی واحدهای اقتصادی ایجاد می‌کند. وزارت اقتصاد علاوه بر این، اجرای طرح‌های جدید خرید اعتباری را نیز در دستور کار قرار داده تا از طریق تحریک تقاضا، بازار محصولات تولیدکنندگان داخلی تقویت شود. مجموعه این اقدامات نشان می‌دهد که سیاست‌گذار صرّفاً به پرداخت وام اکتفا نکرده، بلکه تلاش کرده چرخه تولید، فروش و بازپرداخت منابع مالی را به صورت هم‌زمان تقویت کند.

سازمان امور مالیاتی کشور نیز یکی از بازیگران اصلی این بسته حمایتی به‌شمار می‌رود. تجربه کشورهای مختلف نشان داده است که در دوران بحران، کاهش فشارهای مالیاتی یکی از مؤثرترین ابزارهای حفظ بنگاه‌های اقتصادی است؛ زیرا منابع مالی که قرار بود صرف پرداخت مالیات شود، در اختیار تولیدکننده باقی مانده و برای تأمین سرمایه در گردش، پرداخت حقوق کارکنان یا خرید مواد اولیه مورد استفاده قرار می‌گیرد. بر همین اساس، سازمان امور مالیاتی اعطای اعتبارات و بخشودگی‌های مالیاتی متناسب با شرایط هر بنگاه اقتصادی را در دستور کار قرار داده است. همچنین معافیت مالیات حقوق برای بنگاه‌های تولیدی آسیب‌دیده، اقدامی در جهت حمایت از اشتغال و جلوگیری از تعدیل نیروی انسانی به شمار می‌رود. رشد ۴۰۰ درصدی استرداد مالیات به تولیدکنندگان در سه‌ماهه نخست سال ۱۴۰۵ نیز نشان‌دهنده تلاش دولت برای افزایش نقدینگی واحدهای مالیاتی است. افزون بر این، ایجاد امکان تنفس مالیاتی و تقسیط چندساله بدهی‌های مالیاتی، به صنایع فرصت می‌دهد بدون نگرانی از فشارهای مالی، برنامه بازسازی و توسعه فعالیت خود را دنبال کنند.

در کنار تأمین مالی، تسهیل فرآیند تجارت خارجی و تأمین مواد اولیه از دیگر الزامات بازسازی صنایع محسوب می‌شود. گمرک جمهوری اسلامی ایران در قالب بسته حمایتی وزارت اقتصاد، مسئولیت اجرای مجموعه‌ای از سیاست‌های تعرفه‌ای هدفمند به بنگاه‌های آسیب‌دیده، معافیت‌های تعرفه‌ای هدفمند به بنگاه‌های آسیب‌دیده، هزینه واردات تجهیزات و مواد اولیه را کاهش می‌دهد و روند بازسازی خطوط تولید را تسریع می‌کند. همچنین اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری با هدف تسهیل تأمین نیازهای تولیدکنندگان، یکی دیگر از اقدامات مهم پیش‌بینی‌شده در این بسته است. صدور مجوز واردات بدون انتقال ارز و اولویت‌دهی به ثبت سفارش نهاده‌های تولیدی، از جمله ابزارهایی است که می‌تواند زمان تأمین کالاهای ضروری را کاهش داده و از توقف تولید جلوگیری کند. علاوه بر این، تعویق مهلت پرداخت و امکان تقسیط بدهی‌های گمرکی برای بنگاه‌های آسیب‌دیده، فشار مالی ناشی از هزینه‌های واردات را تا حد قابل توجهی کاهش خواهد داد. این مجموعه اقدامات نشان می‌دهد دولت در کنار حمایت مالی، به رفع موانع اداری و تجاری نیز توجه ویژه‌ای داشته است.

در بسته حمایتی وزارت اقتصاد، بانک‌ها، سازمان امور مالیاتی، گمرک، بیمه مرکزی و بازار سرمایه هر یک بخشی از مسئولیت بازسازی اقتصادی را برعهده گرفته‌اند و مجموعه این اقدامات در قالب یک سیاست منسجم دنبال می‌شود. چنین رویکردی می‌تواند ضمن جلوگیری از موازی کاری، اثربخشی حمایت‌های دولتی را افزایش دهد و زمینه بازگشت سریع‌تر بنگاه‌ها به چرخه تولید را فراهم سازد. استمرار این حمایت‌ها، اجرای دقیق مصوبات، تسهیل فرآیندهای اداری و نظارت مستمر بر نحوه بهره‌مندی واحدهای اقتصادی از مزایای این بسته، از عوامل تعیین‌کننده در موفقیت آن خواهد بود. در نهایت، بازسازی صنایع آسیب‌دیده تنها به معنای جبران خسارت‌های گذشته نیست، بلکه فرصتی برای نوسازی زیرساخت‌های تولید، افزایش بهره‌وری، تقویت توان رقابتی و حرکت به سوی رشد پایدار اقتصادی نیز به‌شمار می‌رود؛ هدفی که تحقق آن نیازمند همکاری دولت، بخش خصوصی و تمامی نهادهای اقتصادی کشور خواهد بود.

شهناز صفایی

editor@smtnews.ir

مشارکت
گسترده مردم
و نهادهای
مالی در تأمین
مالی بازسازی،
از تورم‌زایی
ناشی از
استقراض
بانکی جلوگیری
می‌کند

باید همه
نهادهای
اجرایی در
حمایت از
تولید ورود
کنند و صرفاً
یک‌وزارتخانه
و نهاد نباشد

صنعت از کم و کیف بسته حمایتی وزارت اقتصاد گزارش می‌دهد

از جبران خسارت تا احیای تولید

وزارت اقتصاد با محوریت حمایت از صنایع آسیب‌دیده بسته‌ای متنوع تهیه کرده که مبتنی بر این بسته حمایتی، صنایع آسیب‌دیده از جنگ از ظرفیت کامل نهادهای زیرمجموعه وزارت اقتصاد یعنی بانک‌های دولتی، گمرکات کل کشور، سازمان امور مالیاتی، صنعت بیمه کشور و همچنین بازار بورس و اوراق بهادار در ۳ محور کلان تعویق و تقسیط بدهی‌ها، تسهیل در حوزه تجاری-مالیاتی-ارزی و در نهایت تأمین منابع مالی مبتنی بر اوراق یا تسهیلات بهره‌مند شوند. صنعت در این گزارش نگاهی دارد به این بسته حمایتی و تأثیر آن بر روند فعالیت واحدهای تولیدی که در ادامه می‌خوانید.

یکی از موضوعات مهم و اساسی در زمینه حمایت از کسب‌وکارها، مرتبط با اقدامات متناسب با نیاز صنایع آسیب‌دیده از جنگ است که همه بخش‌های دولت باید در حد توان و ظرفیت خود، حمایت از این کسب‌وکارها را در دستور کار قرار دهند. در همین راستا نیز مبتنی بر ظرفیت‌های موجود در بخش‌های مختلف دولت، بسته‌های حمایتی متنوعی تعبیه شده است؛ یکی از این بسته‌های مهم تعریف شده، بسته حمایت از صنایع آسیب‌دیده وزارت اقتصاد است. جنگ، صرف‌نظر از ابعاد نظامی و امنیتی، همواره آثار گسترده‌ای بر ساختار اقتصادی کشورها بر جا می‌گذارد. در چنین شرایطی، واحدهای تولیدی، بنگاه‌های اقتصادی، صنایع کوچک و بزرگ و حتی زنجیره‌های تأمین کالا و خدمات با مشکلات متعددی

تولید در انتظار حمایت مالی اثربخش

سیدعلی مرتضوی، کارشناس حوزه سیاست‌گذاری اقتصادی با اشاره به اهمیت بازسازی صنایع کشور که در جنگ تحمیلی سوم آسیب دیدند به **صنعت** گفت: یکی از موضوعات کلیدی در مدیریت اقتصاد مقاومتی، صیانت از زیرساخت‌های تولیدی در برابر شوک‌های بیرونی ناشی از جنگ است. در مواجهه با جنگ تحمیلی سوم علیه کشور، حفظ تاب‌آوری صنایع نه تنها یک اولویت اقتصادی، بلکه یک ضرورت امنیتی محسوب می‌شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی در دولت چهاردهم، با درک درست از این شرایط حساس، اقدام به تدوین یک بسته حمایتی جامع کرده است. این بسته با هدف کاهش اثرات مخرب جنگ بر زنجیره تأمین و تولید طراحی شده و بر سه محور کلان یعنی تعویق و تقسیط بدهی‌ها، تسهیل در حوزه‌های تجاری، مالیاتی و ارزی و در نهایت تأمین منابع مالی پایدار استوار است. این رویکرد به‌دنبال آن است که با بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های زیرمجموعه وزارت اقتصاد، مانع از توقف چرخه‌های صنعت کشور شود.

وی ادامه داد: بانک‌های دولتی به‌عنوان خط مقدم تأمین مالی در این بسته حمایتی، نقش حیاتی ایفا می‌کنند. برنامه وزارت اقتصاد برای بانک‌ها، عبور از رویکردهای انقباضی معمول و حرکت به سمت هدایت اعتبارات به مسیرهای بازسازی و تقویت تولید است. در این راستا، تسهیلات ریالی جهت تأمین سرمایه در گردش بنگاه‌های خرد و متوسط و تسهیلات ارزی برای بازسازی ماشین‌آلات بنگاه‌های بزرگ آسیب‌دیده، در اولویت قرار گرفته است. علاوه بر این، استمهال اقساط بدهی‌های بانکی برای کسب‌وکارهایی که مستقیماً از جنگ متضرر شده‌اند، مانع از ورشکستگی این واحدها خواهد شد. همچنین تعریف طرح‌های خرید اعتباری، با هدف تحریک تقاضا برای محصولات تولیدی داخلی، به چرخش سریع‌تر چرخ صنعت کمک شایانی خواهد کرد.

نقش حمایتی بانک، مالیات، گمرک، بیمه و بورس

مرتضوی با اشاره به نقش حمایت‌های حوزه مالیاتی به‌عنوان پشتیبانی از نقدینگی در شرایط بحران صنایع خاطرنشان کرد: سازمان امور مالیاتی در این بسته حمایتی، نگاهی حمایتی و تسهیل‌گرانه را جایگزین رویکردهای سخت‌گیرانه مالیاتی کرده است. با درک اینکه تولیدکنندگان در شرایط جنگی نیازمند نقدینگی فوری هستند، این سازمان اقدام به اعطای بخشودگی‌های هدفمند مالیاتی و معافیت از مالیات حقوق برای

این کارشناس حوزه سیاست‌گذاری اقتصادی با اشاره به نقش ویژه صنعت بیمه کشور در جبران خسارت‌های صنایع و کسب‌وکارهای آسیب‌دیده از جنگ و اقدامات صورت گرفته در این زمینه اظهار کرد: صنعت بیمه کشور در این بسته، نقشی کلیدی در کاهش ریسک فعالیت‌های اقتصادی در فضای جنگی ایفا می‌کند. بیمه مرکزی با ابلاغ دستورالعمل‌های جدید، تمامی شرکت‌های بیمه را موظف کرده است که فرآیند پرداخت خسارت به واحدهای آسیب‌دیده از جنگ را به صورت شتابان‌روزی و با بالاترین سقف قانونی انجام دهند. نگاه ویژه به پرداخت‌های خارج از نوبت در حوزه بیمه شخص ثالث و بیمه‌های بدنه تجهیزات صنعتی، به بنگاه‌های اقتصادی کمک می‌کند تا با کمترین وقفه زمانی، خسارات وارده را جبران کرده و به چرخه تولید بازگردند. این رویکرد، آرامش روانی لازم برای سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان را در شرایط ناپایدار تأمین می‌کند.

وی در ادامه گفت: بازار بورس و اوراق بهادار در بسته حمایتی وزارت اقتصاد، به‌عنوان منبعی برای تأمین مالی بلندمدت و شفاف بازسازی صنایع معرفی شده است. تسهیل شرایط برای صنایع عرضه شده در بورس جهت انجام افزایش سرمایه، یکی از اقدامات

حمایت فرانهادی از حرف تا عمل

البته حمایت‌ها نباید صرفاً محدود به یک دستگاه خاص اجرایی و همچنین واحدهایی باشد که خسارت مستقیم دیده‌اند؛ چرا که بسیاری از صنایع نیز به دلیل رکود ناشی از جنگ متحمل زیان شده‌اند و نیازمند حمایت هستند. وی خاطرنشان کرد: امروز کشور در شرایط جنگی قرار دارد و تصمیم‌گیری‌ها نیز باید متناسب با همین شرایط باشد. نباید اجرای حمایت‌ها به‌طول بینجامد. ستاد بحران و معاون اول رئیس‌جمهور که مسوول پیگیری حمایت از صنایع را برعهده دارند، باید این موضوع را به صورت ضرب‌الاجل دنبال کنند تا

بنابر این گزارش به اعتقاد کارشناسان، بسته حمایتی وزارت اقتصاد اگرچه می‌تواند نخستین گام جدی برای بازگرداندن صنایع آسیب‌دیده به مدار تولید باشد، اما موفقیت آن به یک شرط اساسی وابسته است: اجرای سریع، هماهنگ و فرابخشی. تجربه بحران‌های اقتصادی نشان می‌دهد حمایت‌های پراکنده و مقطعی، هرچند در ظاهر امیدبخش هستند، اما اگر به‌موقع و بدون انسجام نهادی اجرا نشوند، اثر آنها در سطح شعار باقی می‌ماند. امروز تولید بیش از هر زمان دیگری به تزریق نقدینگی، تسهیل در ترخیص مواد اولیه، تنفس مالیاتی و جبران خسارت‌های واقعی نیاز دارد. این حال، این نیازها تنها زمانی پاسخ می‌گیرند که همه نهادهای مسئول در

اقتصاد، زمینه بازگشت سریع‌تر بنگاه‌های آسیب‌دیده به چرخه تولید را فراهم کند و از تعمیق رکود در بخش صنعت جلوگیری به عمل آورد. در همین راستا وزارت اقتصاد و امور دارایی دولت چهاردهم با محوریت حمایت از صنایع آسیب‌دیده بسته‌ای متنوع تهیه کرده است که مبتنی بر این بسته حمایتی، صنایع آسیب‌دیده از جنگ از ظرفیت کامل نهادهای زیرمجموعه وزارت اقتصاد یعنی بانک‌های دولتی، گمرکات کل کشور، سازمان امور مالیاتی، صنعت بیمه کشور و همچنین بازار بورس و اوراق بهادار در ۳ محور کلان تعویق و تقسیط بدهی‌ها، تسهیل در حوزه تجاری-مالیاتی-ارزی و در نهایت تأمین منابع مالی مبتنی بر اوراق یا تسهیلات بهره‌مند شوند.

اساسی در این بخش است تا فشار بر سیستم بانکی کاهش یابد. همچنین، استفاده از ابزارهای نوین مالی و اوراق بهادار اسلامی، به صنایع آسیب‌دیده این امکان را می‌دهد که با پشتوانه دارایی‌های خود، نقدینگی مورد نیاز برای بازسازی و نوسازی خطوط تولید را از بازار سرمایه جذب کنند. این مشارکت گسترده مردم و نهادهای مالی در تأمین مالی بازسازی، از تورم‌زایی ناشی از استقراض بانکی جلوگیری می‌کند.

■ **حمایت فرابخشی: راهبردی برای جهش تولید پس از جنگ**
مرتضوی با اشاره به برنامه‌ریزی منسجم وزارت اقتصاد در این بسته حمایتی ویژه افزود: برنامه‌ریزی وزارت اقتصاد در این بسته حمایتی ویژه از صنایع آسیب‌دیده از جنگ به گونه‌ای است که وقتی یک بنگاه صنعتی به‌دلیل آسیب‌های جنگی با مشکل نقدینگی روبه‌رو می‌شود، همزمان از استمهال بانکی، تخفیف‌های مالیاتی، تسهیلات گمرکی و پشتیبانی بیمه‌ای بهره‌مند گردد. این نگاه سیستمی، از اقدامات جزیره‌ای جلوگیری کرده و خروجی عملیاتی بسته را به حداکثر می‌رساند. وزارت اقتصاد به‌عنوان ناظر عالی، پایش مداوم این فرآیندها را در دستور کار دارد تا اطمینان حاصل شود که حمایت‌ها دقیقاً به‌دست واحدهای واقعی آسیب‌دیده از جنگ می‌رسد و فرآیندهای اداری مانع از سرعت عمل نمی‌شوند.

وی در پایان با اشاره به اینکه بسته حمایتی وزارت اقتصاد بیش از آنکه صرفاً یک ابزار جبران خسارت باشد، گفت: راهبردی برای بازسازی قدرتمندتر صنایع کشور مبتنی بر برنامه اصلی این وزارتخانه مبتنی بر جهاد سازندگی نوین است. با اجرای این سیاست‌ها، دولت به دنبال آن است که تهدید جنگ را به فرصتی برای نوسازی تکنولوژیک صنایع و ارتقای توان تولید ملی تبدیل کند. عبور از شرایط بحرانی با حمایت‌های مالیاتی، بانکی، گمرکی و بیمه‌ای، زمینه‌ساز جهش تولید در دوران پس از جنگ خواهد بود. اراده دولت چهاردهم بر این است که با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و حمایت هدفمند از تولیدگران، ستون‌های اقتصاد ملی در برابر دشمنان متجاوز مستحکم باقی بماند و چرخه‌های اقتصاد کشور حتی در سخت‌ترین شرایط، هرگز از حرکت باز نایستد.

واحدهای تولیدی هرچه سریع‌تر به چرخه فعالیت بازگردند. نماینده مردم کرمانشاه در پایان تأکید کرد: اگر این حمایت‌ها به موقع انجام شود، هم تولید و هم اشتغال کشور حفظ خواهد شد؛

بنابراین در سالی که رهبر معظم انقلاب بار دیگر بر حمایت از تولید و تقویت اقتصاد کشور تأکید ویژه داشته‌اند؛ باید همه نهادهای اجرایی در حمایت از تولید ورود کنند و صرفاً وزارت اقتصاد نباشد.

سخن پایانی

یک مسیر مشترک و با زمان‌بندی روشن حرکت کنند. نکته مهم دیگر آن است که بازسازی صنایع نباید صرفاً به معنای جبران خسارت‌های وارده باشد، بلکه باید به فرصتی برای نوسازی ساختار تولید، ارتقای بهره‌وری و کاهش آسیب‌پذیری در برابر شوک‌های آینده تبدیل شود. اگر بانک‌ها، گمرک، مالیات، بیمه و بازار سرمایه هرکدام نقش خود را به‌درستی ایفا کنند، می‌توان از فشار بر سرمایه در گردش کاست و مسیر بازگشت واحدهای تولیدی به چرخه فعالیت را هموار کرد. در غیر این صورت، تأخیر در تصمیم‌گیری و اجرای حمایت‌ها، تنها دامنه رکود و آسیب به اشتغال را گسترده‌تر می‌کند.